

Krepak odgovor na izzivalna vprašanja

Dne 16. t. m. sta bila pozvana člana občinskega odbora Osvobodilne fronte v Železni Kapli tov. Franc Prušnik in Joško Urban na FSS, kjer sta jim stavela tujca, ki sta se izdajala za ameriška poročevalca, razna vprašanja. Vsebina vprašanj in odgovorov je bila naslednja:

Vprašanje: Kakor veste, se zastopniki zunanjih ministrov v Londonu niso mogli sporazumeti glede spornega ozemlja Slovenske Koroške. Kako gledate na problem, če bi Sovjetska zveza popustila in se odrekla podpiranju jugoslovanskih zahtev?

Odgovor: Zahteve dr. Beblerja so zahteve koroških Slovencev. Našega stališča ne bomo spremenili, dokler ne bomo priključeni k Ljudski republiki Sloveniji. Ramo ob rami smo se z jugoslovanskimi brati borili z orožjem v roki proti volonemškemu nasilju. Najboljši sinovi in hčere slovenskega ljudstva na Koroškem so dali svojo zadnjo kapljo krvi za osvoboditev svojega naroda. Predobro se zavedamo vsega gorja in nasilja, kateremu je bilo izpostavljeno naše ljudstvo. Stalno so nam pred očmi žrtve, ki jih je doprineslo slovensko ljudstvo na Koroškem. Zato mirne vesti lahko povemo vsemu svetu, da so naše zahteve upravičene.

Vprašanje: Ali se v slučaju, da se veselite zedinijo glede Koroške in dobijo koroški Slovenci svojo lastno avtonomijo in svojo vlado, ki bi razpolagala z davki, ne pa z lastno vojaščino, odredite svojemur sedanjemu stališču?

Odgovor: Iz dobe zadnjih desetletij imamo koroški Slovenci bogate izkušnje. Avstrijska vlada je koroškim Slovencev že marsikaj obetala, nikdar pa ni izpolnila svojih obljub. Pač pa je stopnjevala germanizacijo na vseh področjih. Koroški Slovenci smo prepričani, da bi avtonomija ostala samo prazna fraza, medtem pa bi se nadaljevalo ponemčevanje in zatiranje slovenskega življa.

Vprašanje: Koliko ljudi pa mislite, da je za priključitev k Jugoslaviji?

Odgovor: Razen priseljencev, ki so prišli od drugod in uživali vso podporo avstrijske vlade ter si kopicili premoženje na račun slovenskega prebivalstva, je večina kmetov, najemnikov in delavcev za priključitev k FLRJ. Mnogo Slovencev se v bojazni za svoj zaslužek in življenjski obstoj ne upa javno izraziti svojega mišljenja, ker so gospodarsko odvisni od tujih veleposestnikov, podjetnikov in drugih germanizatorjev, ki jih strahujejo z odvzemom najete zemlje, odpustitvijo iz službe in s ponovno izselitvijo. Mnogo slučajev ustrahovanja bi lahko navedli tudi iz najnovejše dobe.

Vprašanje: Plebiscit leta 1920. je vendar pokazal, da je večina prebivalstva za to, da ostane Koroška pri Avstriji. Ste vi drugega mnenja?

Odgovor: V Železni Kapli in okolici je večina glasovala za priključitev k Jugoslaviji. Za Avstrijo so bili predvsem tujci priseljenici in nemških krajev. Poleg tega je velenemški Heimadienst potvarjal glasovanje. Plebiscita so se udeležili ljudje, ki niso imeli glasovalne pravice, ker so že desetletja živeli izven Koroške. Za primer navajamo na Marijo Tazoll iz Dunaja in Rautaza iz Bavarske. Nekateri so glasovali po tri ali štirikrat. To lahko dokažemo črno na belem. Zato koroški Slovenci takega plebiscita ne moremo priznavati.

Vprašanje: Kaj pravite k temu: Ali

je koroški deželni glavar Wedenig res Slovenec?

Odgovor: Gospod Wedenig je slovenskega rodu, a se je odpovedal svoji nacionalni zavesti. Sedaj pa pod pretvezo, da je Slovenec, grozi narodno zavednim Slovencev in nas žigosa za iredentiste, ker terjamo onake pravice, kakor jih ima avstrijski narod. Pripominjamo, da je več takih, ki so slovenskega porekla, a so sč udinili avstrijskim oblastem ter sistematično nastopajo proti slovenskemu ljudstvu, ga izkoriščajo, sramotijo slovensko besedo, sabotirajo slovenski pouk v šoli, vsiljujejo nemško literaturo in grozijo zavednim Slovencev.

Vprašanje: Kaj bo v slučaju priključitve k Jugoslaviji z ljudmi, ki ne želijo priključitve?

Odgovor: Tisti, ki so danes proti Jugoslaviji, so bili večinoma navdušeni nacisti. Po zlomu Hitlerjevega režima pa se zopet trkajo na prsa, da so »Heimatreue«, čeprav komaj čakajo, kdaj bodo spet lahko vpili po anšlusu k velikonemškemu rajhu. Ko bo Slovenska Ko-

J. V. STALIN:

Mirno sožitje med ZSSR in ZDA je možno in potrebno

Po medsebojni izmenjavi not med vlada ZDA in Sovjetske zveze je objavil kandidat tretje stranke za volitve predsednika ZDA Henry Wallace v tisku odprto pismo predsedniku ministrskega sveta ZSSR generalisimu Stalinu, v katerem je rečeno, da sta izjava veleposlanika ZDA Smitha in odgovor zunanjega ministra Sovjetske zveze Molotova velika nada za vse tiste, ki verujejo, da je mir možen, in da pomenita hud udarec za propagatorje, ki si prizadevajo dokazati, da ti dve deželi ne moreta živeti v miru na istem svetu.

»Obe pismi,« poudarja Wallace, »govorita o tistem, kar smo mi že zdavnaj trdili, da se lahko sodelovanje iz vojnih časov med dvema velikima državama obnovi in okrepi tudi v mirnem času. Izmenjava not, ki je odprla vrata pogajanjem, morajo slediti odkrita, javnosti neprikrita pogajanja med predstavniki ZDA in Sovjetske zveze.«

V svojem odgovoru pravi generalisim Stalin, da je to pismo najvažnejši politični dokument zadnjega časa, ki je v stanu prispevati k utrditvi miru, ureditvi mednarodnega sodelovanja in zavarovanju demokracije. Med drugim ugotavlja: »Odprto pismo Wallace-a ne pomeni neko prazno deklaracijo, ki samo izraža željo po izboljšanju mednarodnega položaja in po mirnem razčiščenju nesoglasij med ZSSR in ZDA. Veliki pomen odprtega pisma je v tem, da gre dalje, da napravi resen korak naprej k utrditvi miru in da predlaga konkreten program za mirno razčiščenje nesoglasij med ZSSR in ZDA.

Ne moremo reči, da obsega odprto pismo Wallace-a brez izjeme vsa sporna vprašanja. Tudi ne moremo trditi, da v odprtem pismu ni formulacij in komentarjev, ki jih ne bi bilo treba popravljati, vendar pa to sedaj ni največjega pomena.

Največji pomen Wallace-ovega pisma je v tem, da je predlagal konkreten program za mirno poravnavo vseh nesoglasij in da stavi v glavnih vprašanjih določene med ZSSR in ZDA nove predloge.

Nato omenja generalisim Stalin načrt Henryja Wallace-a, ki naj bi izboljšal medsebojne odnose med ZSSR in ZDA.

roška priključena k Jugoslaviji, pa bodo hoteli biti najboljši Slovenci.

Vprašanje: Ali ste tudi za priključitev k Jugoslaviji, če bi se tja povrnil kralj Peter?

Odgovor: Na to vprašanje je odgovor nepotreben, ker vemo, da do tega ne bo prišlo. Jugoslovanski narodi so v stiletni narodnoosvobodilni borbi osvobodili vse svoje ozemlje in tudi vse slovensko ozemlje, ki danes še ni združeno v skupni državi. Jugoslovanski narodi smatrajo ljudsko oblast za največjo pridobitev narodnoosvobodilne borbe. Kakor so se znali boriti za vspostavitev ljudske oblasti, tako jo bodo znali tudi čuvati in braniti.

Vprašanje: Ali si želite priključitev k Jugoslaviji vsled tega, ker vlada tam sedanji režim?

Odgovor: Mi smo Slovenci in hočemo k svoji državi! Čeprav pa smo koroški Slovenci trenutno še ločeni od svoje matične države, s ponosom gledamo na obnovo in izgradnjo nove Jugoslavije, ki z velikim poletom obnavlja svojo dr-

Jugoslavija ima vso pravico zahtevati priključitev Slovenske Koroške, in to ne samo na podlagi nacionalnih načel in stoletne težnje slovenskega naroda za enotnostjo, ampak tudi v imenu žrtov, ki so jih dali Slovenci v boju proti napadalnosti, in žrtov, ki so jih dali narod Jugoslavije v pretekli vojni.

Veleposlanik Marko Ristič

žavo, medtem ko se v Avstriji poraja čedalje večja kriza in narašča pomanjkanje.

Vprašanje: Ali ste prečitali brošuro »OF ohne Maske« in kaj pravite o njej?

Odgovor: Za ljudmi, ki so izdali to neokusno in siromašno brošuro, stoji neonacistični BHS in dr. Steinacher, ki je najbolj kompromitiran nacist in organizator VDA. Več k temu nimamo pripomniti.

Dogodek v Železni Kapli značilno osvetljuje metode zapadnih imperialistov, ki se s ciljem, da bi preprečili pravično rešitev vprašanja Slovenske Koroške, poslužujejo očitnih provokatorskih načinov dela, da bi zmedli in omajali naše ljudstvo v njegovi borbi za svobodo. Iz ust dveh preprostih zavednih koroških Slovencev pa sta se zastopnika zapadnega tiska lahko prepričala, da je naše ljudstvo politično zrelo dovolj, da se ne da ugnati v kozji rog s še tako izzivalno postavljenimi vprašanji.

Ta načrt obsega naslednje točke:

ZDA in Sovjetska zveza morata takoj storiti ukrepe, da se napravi konec hladni vojni. Med te ukrepe spada nujna in odločna dejavnost, da se dosežejo sledeči cilji:

Splošno zmanjšanje oborožitve in postavitve izven zakona vseh sredstev za množično uničevanje.

Prepoved slehernega izvoza orožja iz katere koli v katero koli deželo.

Upostavitev neomejene trgovine med obema deželama, izvzemši vojne potrebščine.

Svobodno gibanje državljanov, zastopnikov znanosti in dopisnikov listov med obema deželama in v okviru njihovih meja.

Obnova svobodne izmenjave znanstvenega obveščanja in gradiva med obema deželama.

Upostavitev še čvrstejše organizacije UNRRA-e ali ustanovitve kakršnega koli drugega organa Združenih narodov za razdeljevanje mednarodne pomoči.

Med drugim pravi dalje: Niti Združene države Amerike niti Sovjetska zveza naj se ne vmešavata v notranje zadeve drugih dežel.

Niti Združene države Amerike niti Sovjetska zveza naj nimata vojnih oporišč v drugih deželah — članicah OZN. Administracija evropskega gospodarskega sodelovanja OZN in Gospodarska komisija za Evropo naj se čimprej spremenita v ojačano in razširjeno UNRRA-o, da se izgradi gospodarska združitev Evrope z visoko proizvodnim gospodarstvom, kjer ne bo nobenih ovir na torišču trgovinskih in kulturnih stikov med Vzhodno in Zapadno Evropo.

Sovjetska zveza, Združene države Amerike, Velika Britanija in Francija naj čimprej sklenejo mirovno pogodbo z Nemčijo, da se čimprej upostavi miroljubna nemška vlada, ki bi upravljala Združeno Nemčijo z obveznostjo, da bo točno izpolnila jaltski in potsdamski sporazum.

Niti Združene države Amerike niti Sovjetska zveza naj ne pošiljajo orožja Kitajski. Združene države Amerike in Sovjetska zveza naj umaknejo svoje čete takoj iz Kitajske kakor tudi iz Kore-

je. Čimprej naj se sestavi vlada za vso Korejo.

Potrebno je, da se čimprej podpiše mirovna pogodba z Japonsko, ki bi bila zasnovana na doslej sklenjenih sporazumih.

Program gospoda Wallace-a se lahko odobri, lahko pa tudi zavrne — pise Stalin. Eno pa je gotovo:

Noben državnik, ki mu gre za mir in za sodelovanje med narodi, ne more spregledati tega načrta, ki izraža upanje in težnje narodov po utrditvi miru in ga bodo zato podprli brez dvoma milijoni »preprostih ljudi«.

Ne vem, če vidi vlada Združenih držav Amerike v programu gospoda Wallace-a podlago za pogajanja med Sovjetsko zvezo in ZDA. Kar pa se tiče vlade ZSSR, je ta prepričana, da bo program gospoda Wallace-a dobra in koristna podlaga za taka pogajanja in tudi za razvoj mednarodnega sodelovanja. Po mnenju Sovjetske vlade sta kljub različnosti gospodarskih sistemov in ideologij obstoj obeh sistemov drug poleg drugega in mirna poravnava nesoglasij med ZSSR in Združenimi državami Amerike ne samo mogoča, temveč v interesu splošnega miru tudi nujno potrebna.

Zapadne sile odklanjajo sodelovanje s SZ

Odgovor Stalina na odprto pismo Wallace-a pa so sprejeli v Washingtonu z očitno nevoljo. Že iz izjav Trumana in Marshalla po izmenjavi not med ameriškim poslanikom v Moskvi in Molotovom je bilo razvidno, da ameriška vlada ne želi nobenih direktnih pogajanj s Sovjetsko zvezo. Vlada ZDA se boji predvsem tega, da ne bi Wallace, katerega smatrajo množico kot edinega ameriškega politika, ki je pripravljen za sodelovanje z Moskvo, žel pri predstojajočih volitvah predsednika ZDA večjih uspehov.

V neki uradni objavi ameriškega zunanjega ministrstva je rečeno, da je mnenje generalisima Stalina o možnosti in potrebi mirne poravnave spornih problemov sicer ohrabrujoče, da pa točke, ki jih vsebuje Stalinova izjava, (Nadaljevanje na 2. strani.)

ne morejo biti predmet dvostranskih pogajanj. V nadaljnjem ponavlja ameriška izjava argumente Trumana in Marshalla, ki sta se jih posluževala ob priliki izmenjave ameriško-sovjetske note.

Henry Wallace sam pa je na zborovanju v Oaklandu v Kaliforniji pozval ameriško vlado, naj javno pojasni glavna nesoglasja s Sovjetsko zvezo, da bo ljudstvo lahko videlo, da ni nobenega problema, ki ga ne bi bilo mogoče rešiti na miren način. Dejal je tudi, da samo militaristična klika in wallstreetška gospoda ne želi resničnega miru, ki bi onemogočil njihove načrte, ki gredo za tem, da podvržejo gospodarstvo v največjem delu sveta privatnim finančnim interesom.

Uradni angleški krogi so mnenja, da Stalinov odgovor na Wallace-ove predloge ne more ničesar spremeniti na odklonitvi direktnih pogajanj med Sovjetsko zvezo in Ameriko. Francoski vladni krogi pa se boje, da pogajanja med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo ne bi ogrozila njihove politike tako zvanega »zapadnega bloka«.

PONOVNE GROŽNJE Z ATOMSKO BOJBO

Da bi oslabila globoki vtis, ki so ga zapustili sovjetski predlogi o pogajanjih med ZDA in ZSSR, je ameriška vlada objavila vest, da so bile na otoku Eniwetok v Tihem oceanu »s polnim uspehom« preizkušene tri vrste novega atomskega orožja. Predsednik odbora za atomsko energijo Lilienthal označuje rezultat teh poizkusov kot »nov kamen v razvoju atomske energije«. Vest o teh poizkusih je bila objavljena istočasno z končnouveljavno ukinitvijo pogajanj o mednarodni atomski kontroli, ki so jih prekinili proti izrecni želji Sovjetske zveze.

POLITIČNE VESTI

Atensko porotno sodišče je obsodilo spet pet članov organizacije Opla na smrt in enega na dosmrtno prisilno delo. Vojaško sodišče v Verria-i v Centralni Makedoniji pa je obsodilo dne 18. t. m. štiri partizane na smrt.

Delegacija romunske vlade je potovala v ponedeljek v Budimpešto, kjer bodo pogajanja o novi romunsko-madžarski trgovski pogodbi.

Demokratske mladinske organizacije na Poljskem pripravljajo svojo združitve, ki bo izvedena dne 22. julija t. l. na posebnem kongresu vseh mladinskih organizacij Poljske.

V Wiesbadenu v Biconiji je stopilo dne 19. maja t. l. 5000 delavcev v stavko, da protestirajo proti slabemu prehranbenemu položaju.

Jugoslavija zahteva nadaljnjo razpravo

o vprašanju avstrijskih meja

Veleposlanik FLRJ v Parizu Marko Ristič je imel 14. t. m. fiskovno konferenco, na kateri je pojasnil predstavnikom francoskega tiska prekinitve konferencie namestnikov za zunanje zadeve, ki so razpravljali o teritorialnih in reparacijskih zahtevah Jugoslavije do Avstrije. Veleposlanik je najprej izjavil, da je prišlo do prekinitve konferencie zaradi neupravičenega nasprotovanja ameriške delegacije, nato pa je pristavil, da sta se ameriški delegaciji pridružili tudi delegaciji Velike Britanije in Francije. Veleposlanik Ristič je nato

razlagal probleme Slovenske Koroške v skladu z upravičenimi zahtevami narodov Jugoslavije. Omenil je prvotne jugoslovanske zahteve, navedene v prvi spomenici jugoslovanske vlade o Slovenski Koroški, nato pa je poudaril, da je Jugoslavija občutno zmanjšala svoje teritorialne zahteve do Avstrije in s tem dokazala, da hoče doseči čimprej trajni mir. Navzile tem žrtvam pa so predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije

odklonili upravičene zahteve Jugoslavije, pri čemer jih niso hoteli niti proučiti. Tako stališče zahodnih zaveznikov je nepravilno ne samo do koroških Slovencev, ampak tudi do drugih narodov Jugoslavije. Tako stališče je nevarno za mir na svetu.

Veleposlanik Ristič je nato opozoril na dejstvo, da je bila Avstrija vedno prva straža nemškega prodiranja na jugozahod in da so koroške Slovence, ki so se borili proti prisilni germanizaciji, vedno zatirali in izvajali nad njim nasilstva. Njihov položaj se še do danes ni spremenil, ker jih današnje avstrijske oblasti in celo člani avstrijske vlade z vsemi silami raznarodujejo in jim celo direktno grozijo, da bodo po podpisu mirovne pogodbe z Avstrijo postavljeni pred sodišče zaradi »veleizdajec«, ker zahtevajo priključitev k matični deželi Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Veleposlanik Ristič je nato orisal politiko Avstrije od saintgermainske pogodbe do Anschlusa in njeno sodelovanje v vojni na strani nacistične Nemčije, pri čemer je poudaril, da je dala mala Avstrija Hitlerjevi Nemčiji 1.300 tisoč najbolj zagrzanih nacistov. Narodi Jugoslavije ne morejo razumeti, s čim je mogoče opravičiti stališče ameriške, britanske in francoske delegacije, ki želijo, da bi bili koroški Slovenci izročeni po zmagi nad nacizmom maščevanju premaganih nacistov.

Jugoslavija ima vso pravico zahtevati priključitev Slovenske Koroške, in to ne samo na podlagi nacionalnih načel in stoletne težnje slovenskega naroda za enotnostjo, ampak tudi v imenu žrtev, ki so jih dali Slovenci v boju proti napadalnosti, in žrtev, ki so jih dali narodi Jugoslavije v pretekli vojni. Jugoslavija ne more dovoliti, da bi bila Slovenska Koroška izročena nasilni germanizaciji in da bi še enkrat postala sestavni del kakršne koli Nemčije in oskočna deska za nove napade proti Jugoslaviji.

Nato je odgovarjal veleposlanik Ristič na vprašanja francoskih novinarjev o političnem in nacionalnem položaju koroških Slovencev v Avstriji. Ko je poudaril, da ne uživajo koroški Slovenci nikakih političnih in nacionalnih pravic, je zaključil tiskovno konferenco z izjavo, da vlada FLRJ ne more sprejeti stališča ameriške, britanske in francoske delegacije in zahteva zato nadaljnjo razpravo o mirovni pogodbi z Avstrijo.

Sovjetska zveza priznala državo Izrael

Zunanji minister Izraela Shertok je poslal v imenu svoje vlade zunanjemu ministru Sovjetske zveze Molotovu telegram, v katerem obvešča vlado ZSSR o ustanovitvi židovske države Izrael, o konstituiranju provizorične vlade in hkrati naproša sovjetsko vlado, da prizna to novo državo.

Telegram konča: »Ob tej priložnosti vam izrekam tudi globoko hvaležnost in priznanje judovskega ljudstva Palestine za dosledno zadržanje sovjetske delegacije pri OZN. S svojim zadržanjem je Sovjetska zveza pospeševala utrditev suverene in neodvisne judovske države v Palestini. Hvaležni smo Sovjetski zvezi, da je vsrajno branila interese našega ljudstva, in za odkrito sočutje, ki ga je Sovjetska zveza imela za vse gorje, ki je prišlo nad židovsko ljudstvo v Evropi v dobi nacistične strahovlade. Posebno hvaležni pa smo Sovjetski zvezi še za njeno zagovarjanje in stališče, da so Židje v Palestini narod, ki mu pripada pravica do suverenosti in neodvisnosti.«

Zunanji minister Sovjetske zveze Molotov je v svojem odgovoru sporočil zunanjemu ministru Shertoku, da je vlada Sovjetske zveze sklenila, da oficijelno prizna državo Izrael in njeno provizorično vlado. Sovjetska vlada upa, da bo suverena država, ki si jo je ustanovilo židovsko ljudstvo, služila utrditvi miru in varnosti Palestine in bližnjega vzhoda. Sovjetska vlada je prepričana, da se bodo razvili med Sovjetsko zvezo in novo državo Izrael prijateljski in koristni odnošaji.

Tudi češkoslovaška država je sklenila na svoji seji dne 18. maja t. l., da oficijelno priznava državo Izrael. Kakor poroča »Tanjug« iz Beograda, je tudi vlada FLRJ Jugoslavije uradno priznala novo židovsko državo v Palestini in njeno provizorično vlado. V Južni Ameriki

pa je vlada Uruguay-a dne 19. maja t. l. naznanila priznanje države Izraela.

Anglija odgovorna za nemire v Palestini

Kakor poročajo iz Tel Aviv-a, je zunanji minister Izraela Shertok hudo obdolžil Anglijo in izjavil, da je stavila Velika Britanija Arabski legiji letno 2.500.000 funtov sterlingov na razpolago. Po anglo-transjordanški pogodbi ne more Transjordanija brez privoljenja Anglije stopiti v vojno. Zato je odgovornost Velike Britanije za trenutni položaj brezdvomna.

Shertok pravi dalje: »Bil sem začuden, ko sem slišal, da je Sir Alexander Cadogan v OZN izjavil, da je Arabska legija Palestino zapustila. To pa je v grobem nasprotju z vsemi dejstvi. Arabska legija se nabaja prej ko slej v deželi. Pred prenehanjem angleškega mandata je Anglija zadovoljila njene zahteve po uniformah in orožju za osem mesecev v naprej. To je bilo v času, ko Angležem niso mogli biti več prikriti bojevitni nameni kralja Abdulah-a.«

Shertok apelira na Var- nostni svet

Kakor poročajo iz Jeruzalema, so prodrele čete Arabske legije že skoraj do glavnega mesta nove države Izrael, Tel Aviv-a.

Dobro opremljena židovska vojska, ki šteje okrog 50.000 mož in razpolaga z artilerijo in tanki, se je zbrala za odločilno bitko na ravnini okrog Tel Aviv-a.

Zunanji minister Izraela Mosche Shertok je poslal predsedniku Varnostnega sveta telegram, kjer podrobno obravnava napadalna dejanja egiptovskih vojaških sil. Shertok zahteva, naj Varnostni svet napravi potrebne korake, da se ustavi in prepreči napadalna dejanja člana Združenih narodov, ki jih ta vrši s svojo regularno vojaško silo.

ke 40 ton, za sekanje pločevine, jekla in železa. Te škarje režejo 75 mm debelo jeklo.

Zagrebski velesejem vzbuja vero v jugoslovansko ljudstvo. Vzgojeni pod tujo knuto, ko so jim stalno trobili, da niso sposobni za drugo ko za težka dela, so kmalu še sami izgubili vero vase in verjeli, kar so jim trobili njihovih zaslužnjevalci. Ostanke te miselnosti je med nekaterimi ljudmi še veliko. Ko so sejali nevero v Titovo petletko, so sovražniki ljudstva izrabljali tudi to. »Sezidajte tovarne, toda kje boste dobili ljudi, da bodo stregli strojem? Tega domači ljudje ne bodo znali.« Jugoslovanski delavci so dokazali, da so bile tudi te besede lažnive. Tovarna »Tenzoc« je razstavila doma izdelane avtomobile, rudarsko orodje, dele motorjev, kar so vse naredile roke jugoslovanske delavca, čeprav prej v Jugoslaviji nikoli niso izdelovali avtomobilov. Še več. Ne samo, da zna jugoslovanski delavec delati na najbolj kompliciranih strojih, on zna te stroje tudi izpopolnjevati.

V Jugoslaviji je zelo važna industrija lesa. V posebnem paviljonu so bili prikazani številni izdelki jugoslovanske lesne industrije in obrti. Poleg živilske, tekstilne, gradbene, kemične industrije pa so posebne pozornosti vredni izdelki jugoslovanske usnjarske in usnjarsko galanterijske industrije. Ti izdelki se po finosti izdelave morejo meriti z najbolj kvalitetnimi na svetu in bi razvabili še tako razvijen okus. Pred temi izdelki je bila vedno gneča ljudi.

Bogastvo Jugoslavije je odkril tudi poljedelski del razstave. Industrijske rastline, žitarice, selekcionirano seme, vino, sadje, vse to nudi jugoslovanskemu ljudstvu domača zemlja. In vendar je pred vojno v Jugoslaviji toliko ljudi stradalo kruha, saj so bile cele pokrajine, kjer kruha skoraj poznali niso. Seveda, jugoslovansko prebivalstvo je bilo zaostalo, kmečki žulji so se stekali v banke in po njih odtekali v tujino. V bodoče bo drugače. Kmetijstvo nove Jugoslavije se bo razlikovalo od starega. Selekcionirano seme, umetna gnojila, stroji, zadrage, vse to bo pripomoglo kmetu in vsemu ljudstvu do lepšega in boljšega življenja. Razstavljeni proizvodi jugoslovanske kmečke produkcije pa so pokazali, da so ti proizvodi visoko kvalitetni in da bo Jugoslavija z njimi lahko konkurirala na vseh svetovnih tržiščih.

Nova Jugoslavija bo poglobila tudi trgovske stike z inozemstvom. Jasno je, da danes ustvarja predvsem sebi bogastvo, po drugi strani pa je tudi jasno, da se s svojim bogastvom ne bo zapirala pred zunanjim svetom. Ne, že danes navezuje trgovske stike z vsemi, ki hočejo z Jugoslavijo pošteno trgovati in bo te stike vedno bolj poglobljala. Vendar pa poudarja nova Jugoslavija pred vsem svetom, da nikdar ne bo več polkolonija različnih kapitalističnih dežel, da bi imele Jugoslavijo le za molzno kravo, temveč bo trgovala le kot enakovreden partner, bodisi kot kupec ali pa prodajalec. Zagrebski velesejem pa je imel namen, da take trgovske stike z zunanjim svetom poglobi in razširi.

Zagrebski velesejem je pokazal napredek nove Jugoslavije

Letošnji zagrebski velesejem je vzbudil veliko zanimanje v vsem svetu. Obisk je naraščal iz dneva v dan. Že prvi dan je obiskalo velesejem 21.000 ljudi, drugi dan pa že 36.000. Po treh dneh so našli že 93.000 obiskovalcev. Med temi so bili tudi gostje iz Sovjetske zveze, Albanije, Avstrije, Bolgarije, Belgije, Egipta, Francije, Italije, Madžarske, Nizozemske, Švice, Trsta in Velike Britanije. Gospodarski uspehi, ki jih je Jugoslavija v teh treh letih dosegla, so vzbudili v inozemstvu vse večji interes za okrepitev medsebojnih gospodarskih stikov.

Velesejem je pokazal nekaj novega, nekaj velikega. Takih velesejmov prej v Jugoslaviji ni bilo. Kdor je takrat hodil po razstavnih prostorih, mu je nekaj težkega legalo na dušo. Spričo stvari, ki so jih razstavljal inozemske tvrdke, je vsakogar zaradi domače zaostalosti zgrabil obup, kakaj izhoda iz te zaostalosti ni videl nihče. Tokrat pa se je odkrivalo na velesejmu bogastvo jugoslovanske zemlje. Na sredi je stal n. pr. rudarski paviljon. Tam je bilo videti, kaj skriva jugoslovanska zemlja v svojih nedrih. Tudi pred vojno so kopali te rude, toda tuje družbe. Znoj jugoslovanskega rudarja je redil milijarderje v Parizu, Monte Carlu, v Londonu. Rudniške naprave so bile zastarele, rude so roparsko izkoriščali, izvažali v surovem stanju. Ljudstvo nove Jugoslavije pa bo

svoje rudarstvo moderniziralo, rudno bogastvo bo služilo njemu samemu.

V razstavnih prostorih zvezne kovinske industrije je bilo pokazano, da jugoslovanska težka industrija že danes izdeluje predmete, za katere pred vojno nihče ni mislil, da bi jih kdaj doma izdelovali. Krasne potniške in spalne vagoni, lokomotive, gradbene transporterje za prenos gradbenega materiala, mešalce betona, stroje za valjanje cest, vodne turbine (tovarna »Litostroj« je razstavila vodno turbino »pelton« s 600 konjskimi silami), ki jih kovinska industrija v stari Jugoslaviji ni poznala, se izdelujejo danes v kovinski industriji nove Jugoslavije.

Na velesejmu so bili vidni že tudi prvi uspehi Titove petletke, kar najbolj zgovorno priča, da je petletni plan jugoslovanskih narodov stvarnost, ki ga bo ljudstvo izvedlo, da se ne bo ustavilo pred nobeno težavo. Na velesejmu so razstavile svoje izdelke tovarne, ki jih je ljudstvo šele začelo graditi, ki še niso dograjene, toda njihovi izdelki so že tu in bodo pomagali pri nadaljnjem izpolnjevanju petletke. Ne samo »Litostroj«, tudi druge nove tovarne jugoslovanske težke industrije so razstavile svoje prve proizvode. Tovarna težkih orodnih strojev »Ivo Lola Ribar« je med drugim razstavila frikeiono stiskalnico, težko 6200 kg, za stiskanje železnih delov in velike »Manut škarje«, tež-

Po naši zemlji

„Die OF ohne Maske“ ali „Resnica o Koroški“

Pod gornjim naslovom je izšla že ponovno z velikim truščem napovedana pisarija, ki naj bi predstavljala odgovor »Koroške, ki že nad dve leti molči na vse laži in obrekovanja brezpomembno majhne šovinistične skupine Slovencev« kot ugotavlja uvodnik.

Dejstvo, da se je brošurica le porodila, nas je tako pretreslo, da smo se odločili, da ta zgodovinski pojav zabeležimo. V ostalem pa tudi ne bi hoteli skrivati »bogastva novih odkritij« te kompilacije pred našo slovensko javnostjo.

Na svojski način prinaša zvezčič na 30 straneh zgodovinski pregled Koroške, razmotriva o številu koroških Slovencev, modruje o jeziku našega ljudstva in o njegovi »popolnoma jasni popolni enakopravnosti«. Nadalje opisuje razvoj slovenske narodne zavesti in »poslovenjenja« na Koroškem, se čudi nad eksistenco OF in nad dejstvom »koroškega vprašanja« ter končno zaključuje z odstavkom »Kdo je OF?«

Brez dvoma pisec ni imel lahke naloge, vso to stvarino spraviti v sklad in na skopo odmerjeni papir. Vendar pa je našel izredno posrečeno rešitev iz te zagate na ta način, da je vsa važnejša zgodovinska dejstva kratkoma veliko-dušno spregledal. Istotako je v napetosti prepisovanja popolnoma pozabil tudi na navedbo v uvodu obljubljenih »izvirnih dokumentov, katerih pristnost je nesporna«. Tako so ostali v podkrepitve njegovih velepomembnih znanstvenih odkritij »resnice o Koroški« v bistvu najnovejšega »monumenta historiae« (zgodovinske priče), namreč celovška »Volkszeitung« in »Die neue Zeit« ter, da ne pozabimo doblaveške teške »Unsere Heimat«. Na žalost pa se ti listi piscu na ljubo ne ukvarjajo s primerjanjem zgodovine. In tako se je avtor brošure nekajkrat občutno zmotil pri pravilnem uporabljanju svojih »nespornih zgodovinskih dokumentov«.

V ta namen si bomo ogledali brošurico nekoliko bolj podrobno. Na prvi pogled pada v oči, da je »resnica o Koroški« silno zastarela zadeva. Očividno boleha na dejstvu, da njeni redaktorji še vedno niso preboleli slavnih spominov iz pretekle in polpretekle dobe. Med tem časom pa je svet drvel naprej. Še pred nedavnim je n. pr. celo gospod dr. Gruber v Londonu kot prvi argument proti zahtevi po priključitvi Slo-

venske Koroške k FLRJ navajal, da je koroško vprašanje »res iudicata« in da ga je kot takšno priznavala tudi Jugoslavija. Te trditve gospoda Gruberja »Resnica o Koroški« v celoti zanika: že s prvimi svojimi stavki dokazuje, da koroško vprašanje za slovenski narod ni bilo »res iudicata« (odločena zadeva), marveč da traja borba za spojitve Slovenske Koroške s slovensko celoto »neprenehoma« že sto let, namreč od leta 1848 dalje do danes. Samo v zadnjih letih pred prvo svetovno vojno našteva brošura devet napadov proti »enotnosti« Koroške (str. 16). Nič manj kot sedem poizkusov Jugoslavije, da si priključi Slovensko Koroško, pa navaja brošura tudi še po takozvanem plebiscitu in tako v celoti potrjuje neresničnost dr. Gruberjevih izjav o »res iudicati« v Londonu. A tudi dr. Gruberjevi trditvi »o stoletnem mirnem sožitju obeh koroških ljudstev« brošura do podrobnosti oporeka: Stoletna borba za narodno osvoboditev »je vedno spet povzročala nemir in prinašala nesrečo nad deželo, vedno spet so se poizkusili izjaloviti z veliko školo za slovenstvo. Kljub vsemu so jih vedno spet obnavljali« (str. 5).

Mislimo, da bo na podlagi nove brošure »Resnica o Koroški« odslej tudi vsakomur vsebolj jasno, zakaj je moralna jugoslovanska spomenica pri navajanju vsaj nekoliko bolj zanesljivih narodnostnih razmer poseči ravno v dobo pred tem stoletnim »nepretrganim« nasiljem nad slovenskim ljudstvom na Koroškem.

Da se je avtor tudi v ostalem mnogokrat zmotil, mimogrede beležimo. Tako je položil doslej lordu Pakenhamu pripisane besede o vrednosti jugoslovanske spomenice zaradi večje avtoritete kar v usta britanskega zunanjega ministra Bevina. Istotako nam je odkril zgodovinsko novost, da je tudi že »koroški slovenski škof Slanšek« bil za »Kärnten frei und ungeteilt!« (str. 14). Mišljen je verjetno škof A. M. Slanšek, ki je kot štajerske prenesel sedež lavantinske škofije iz Št. Andraža v Maribor in je bil zaradi svoje škofovske pridige »graja nemškutarjem« dalj časa pod avstrijskim policijskim nadzorstvom. (Op. ured.)

Slično velikodušen je pisec tudi v vseh nadaljnjih odstavkih, posebno še

pri izračunavanju »resničnega števila« koroških Slovencev. Tudi je po njegovih trditvah »popolnoma jasno, da se vsak koroški deželan pri uradih lahko spoznaveva v onem jeziku, ki ga bolj gladko obvlada«. V svojem navdušenju avtor celo pozablja na svoje trditve »o resničnem številu« koroških Slovencev in jih najde »v velikem številu« v vseh poklicih in na vseh položajih.

Borba za slovensko šolstvo ga v koroški zgodovini očitno ni zanimala. Zato na strani 12 pripoveduje (kot g. Gruber v Londonu) »da ni bilo tozadevnih pritožb s strani koroških Slovencev«, na strani 16 pa prostodušno priznava »da se je vodila stara šolska borba naprej, pritožbe zaradi uporabe jezika so se vedno iznova ponavljale, stalno so se vrstile pritožbe zaradi gospodarskega oškodovanja!«

Posebno razburjenje očitno povzroča v krogu pisca brošure še delo o Slovenski Koroški iz peresa univ. prof. dr. Frana Zwittera, ki je med drugim izšlo tudi v Sofiji v bolgarskem jeziku. Nas ob tej priliki najbolj zanima, zakaj so se koroški »znanstveniki« vrgli baš na to delo znanega zgodovinarja ljubljanske univerze, ki jim mora povzročati brez dvoma posebne jezikovne ovire in dobavne težkoče! G. Macku svetujemo, da si v bodoče na bolj enostaven in cenejši način okoristi s svojim poznanjem jezika pilijev!

Da je avtor po vseh teh jezikovnih naporih postal vedno bolj vidno razburjen, čim bliže je prihajal glavni točki brošure, namreč opisu in resnici o OF, je razumljivo. Brez dvoma mu ni bilo več jasno, kako silno se je približal dejstvu resnici, ko je ugotovil, da je OF pravo in resnično nadaljevanje stoletne borbe slovenskega naroda za njegove nacionalne in socialne pravice. (strani 18 in 21) Naravnost presenetljive pa so ugotovitve brošure, ki potrjujejo zgodovinski doprinos slovenskih partizanov v borbi proti nemškemu nacističnemu nasilju nad našim ljudstvom na Koroškem. Brošura namreč v celoti potrjuje zgodovinsko dejstvo, da smo bili koroški Slovenci edini na ozemlju takozvanega Velikonemškega rajha, ki se nismo nikdar uklonili nacističnemu nasilju. Dobe sedno piše: »Južna Koroška nikdar ni klonila pred narodnosocialističnim nasiljem. Nikjer v Avstriji se ni borilo v

zadnjih letih vojne toliko borcev za svobodo in partizanov proti terorju, kakor na Južnem Koroškem«. (str. 28) In na drugem mestu: »Jugoslovanski partizani, ki so vedno predstavljali ogromno (erdrückend) večino in vodilni del partizanov na koroškem ozemlju, so postali priznana vojska Titove državne sile.« (str. 20) »Ti partizani se nikdar niso borili za svobodo Avstrije« (str. 20).

Teh usodepolnih priznanj ne razvrednosti niti nekoliko »uradnih popravkov«, ki si jih je dovolil avtor na račun avstrijskih »Freiheitskämpferjev« a la Hans Piesch in njegovega »odločilnega spopada« z nacisti ob priliki slavnostne potrditve prve koroške deželne vlade po Gauleiterju Rainerju v zasebni avdiciji v njegovi vili v Porečah.

Niti nadaljnji »dokumenti«, ki jih pisec v svoji živčni razdraženosti navaja, slovesu njegovih raziskavanj ne morejo več škodovati. Sumimo pa, da niti dr. Tischler ne bo potrdil njegov »citata« iz »Nazipresse«. Pa tudi mi bi se zamanj trudili, da bi našli vsaj en izvod avtorju brošure poznanega spisa v slovenskem jeziku z naslovom »Zločini terjajo kaznen«. Brez dvoma pa ga je avtor koristno uporabljal kot vse ostale dokumente in tako končno dospel do spoznanja, ki smo jih zgoraj kot bistvo »Resnice o Koroški« navedli dobesedno. V celoti predstavlja tako brošura »Die OF ohne Maske. Die Wahrheit über Kärnten« nepričakovano potrditev zgodovinskih dejstev, ki jih je ugotavljal v Londonu tudi zastopnik zunanjega ministra Sovjetske zveze Koptomov: Da se je slovensko ljudstvo nad stoletje neprenehoma, neglede na žrtve, borilo za združitve Slovenske Koroške s slovensko celoto in to tudi v času nemškega nacističnega nasilja, ko edini koroški Slovenci nikdar niso klonili, ampak se skupno z vsemi svobodoljubnimi narodi bili za svojo osvoboditev izpod zatiranja in tlačanstva.

Pred dnevi je celovski radio brošuro pozdravljal in jo priporočal ne samo vsem »domovinizvestim«, ampak tudi vsem koroškim šolam kot učno snov. Naši mladini brez dvoma ne bosta škodovala študij in presoja »znanstvenih razkritij« naših nasprotnikov.

Gospodu Lorenzu Macku iz Borovlj pa želimo še nadaljnje uspehe na njegovi silno oteženi poti od pilija do »znanstvenika«!

KAJ ŠE DOBIMO

Na odrezke 16 K, 16 Klk, 16 Klst, 116 K, 116 Klk, 116 Klst, 216 K, 216 Klk, 216 Klst, 316 K, 316 Klk, 316 Klst, 402 K, 405 Klk, 405 Klst živilskih nakaznic 40. dodelitvene periode dobimo po 100 gramov slaščice. Slaščice dobimo pri trgovcu ali v slaščičarni, kjer smo jih prednaročili.

OBJAVA

Kmečka zveza za Slovensko Koroško ima v prihodnjih dneh za razdeliti 10 plemenskih ovc koroške gorske pasme (Kärntner Bergschaf) v starosti 2 do 6 let, ki dajo letno okoli 2 kg volne. Cena 300 do 600 šilingov.

Naročniki naj se javijo sekretariatu Kmečke zveze v Celovcu do 26. maja 1948.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAZANANJA:

V nedeljo, dne 30. maja 1948, ob 14.30 uri gostuje SPD »Planina« iz Sel z igro »Zaklad« v prosvetnem domu v Hodišah.

Sodelujejo dekleški zbor in domači pevci.

SPD »Bilka« iz Bilcovsa gostuje v nedeljo, dne 30. maja 1948 ob 14.30 uri z igro »Naša kri« pri Adamu v Svečah.

Sodelujejo pevci!

VABILO

na občni zbor SPD »Gorjanci«, ki bo v četrtek, dne 27. maja 1948 ob 15. uri pri Šmonu v St. Kandolfu.

Kratek pregled dosedanje diplomatsko politične borbe za SLOVENSKO KOROŠKO

PO LOJZETU UDETU

V tem letu vlada FLR Jugoslavije sicer še ni bila izročila nobene spomenice o jugoslovanskih mejnih zahtevah nasproti Avstriji, dočim je začasna koroška deželna vlada izročila poveljniku angleških okupacijskih čet za Koroško dve spomenici, in sicer 12. septembra in 1. oktobra, v katerih proti jugoslovanski zahtevi po Slovenski Koroški navaja znane stereotipne razloge o plebiscitni odločitvi 10. oktobra 1920 in nedeljivosti Koroške. POOF za Slovensko Koroško je na jesen 1945 vložil pri zavezniškem nadzornem svetu za Avstrijo na Dunaju spomenico, datirano s 30. avgustom 1945, ki v njej poleg kratke zgodovine koroških Slovencev temeljito in z dokumenti navaja vse krivice, ki so jih bile do tega časa prizadejale koroškim Slovincem okupacijske in avstrijske oblasti.

Anglija in Amerika sta bili sicer že načelno neprijazno razpoloženi nasproti Jugoslaviji, vendar pa približno do konca leta 1945 nista kratko malo odklanjali jugoslovanskih zahtev po Slovenski Koroški in po mejnih popravkih na štajerskem odseku. Po volitvah 25. novembra 1945, v katerih so zmagale po

Avstriji politične sile, ki so uživale zaupanje Anglije in Amerike, ko so se poslabšali odnosi med zavezniki, pa sta Anglija in Amerika in z njima Francija vedno bolj kazali težnjo, odklanjati jugoslovanske zahteve po Slovenski Koroški in po mejnih popravkih na štajerskem odseku. Od januarja 1946 dalje se množijo uradne ali poluradne izjave angleških, ameriških in francoskih državnikov in politikov ter zastopnikov reakcionarnega javnega mnenja v teh državah, v katerih se vedno bolj dosledno postavljajo trditve, češ da je Avstrija »prva žrtve« nacističnega napada, da je Avstrija »osvobodjena država«, ki kot taka ni bila v vojni z zavezniki, in da torej z njo ni mogoče sklepati mirovne pogodbe ter od nje iz katerega koli razloga, ki more nastati z vojno ali med vojno, ničesar zahtevati.

18. februarja 1946 je jugoslovanska vlada izročila v Londonu Svetu zunanjih ministrov svojo prvo spomenico, v kateri konkretizira jugoslovanske zahteve po Slovenski Koroški in mejnih popravkih na štajerskem, istega meseca pa pri zavezniškem svetu na Dunaju noto o sta-

nju na Koroškem, ki sta ji do poletja istega leta na isti naslov sledila še dva memoranduma Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško.

Jugoslavija se je resno pripravljala na konferenco, na kateri naj bi se reševalo koroško vprašanje, Avstrijci pa so vse svoje napore vložili v to, da bi razčistili mednarodni — pravni položaj Avstrije kot »osvobodjene države«. Ves napor avstrijske diplomacije gre odslej za tem, da loči razpravljanje o avstrijskem vprašanju od nemškega vprašanja in da pospeši sklenitev mirovne pogodbe, s katero bi bila Avstrija rešena okupacije.

Svet zunanjih ministrov je 11. decembra v New Yorku sklenil, da prične z neposrednimi pripravami za mirovno pogodbo, toda za Nemčijo in Avstrijo skupaj, in sicer januarja 1947 pred namestniki zunanjih ministrov v Londonu. Tako je šele leto 1947 tisto leto, v katerem so se začeli in ponovno potekali razgovori o mirovni ali — kakor pravijo Avstrijci in čimdalje pogosteje tudi Američani, Angleži in Francozi — o državni pogodbi o Avstriji odnosno z Avstrijo, kot to spet hočejo Avstrijci. V Beogradu je bilo natisnjeno končno besedilo spomenice z aneksi, ki jo je jugoslovanska delegacija pod vodstvom pooblaščenega ministra dr. Vilfana Jožeta predložila svetu namestnikov zunanjih ministrov v Londonu 14. januarja 1947.

(Dalje)

PRISPEVAJTE ZA TISKOVNI SKLAD

O kopitnih

(Nadaljevanje.)

BOLEZNIH KONJ

FILIP KULTERER

Okolnosti kopitnih hrustancev

Bistvo kopitnega mehanizma je v tem, da se prožni, elastični deli kopita pri obremenjenju razširijo in pri razbremenjenju spet zožijo. S tem se na eni strani pospešuje krvni obtok in potom tega tudi rast kopita, na drugi strani pa prožni deli oblažujejo pritisk telesa na kopito in protipritisk od trdih tal. Od kopitnih delov imajo to nalogo in lastnost kopitni hrustanci, strelina blazinica in gobasti peti. Hrustanci so podaljški kopitne kosti, pričvrščeni na rogovila kopitne kosti. Manjša polovica se

nahaja pod kopitnim rogom, večja pa pod mesnatim delom krone v petnem delu. Hrustančasta sestavina kopitnih hrustancev se vsled vnetja pogosto spremeni v koščeno: hrustanci okostenejo. Okostenele hrustance opazujemo največkrat na kopitih težkih konj in sicer navadno le na sprednjih nogah. Navadno okosteni le zunanji hrustanec, včasih tudi obo. Okosteneli del močnejše pritiska na žilnate dele in konj prične šepati. Z clipavanjem preizkusimo prožnost hrustanca. Šepavost zmanjšamo s primernim kovanjem.

Pijavka kopitnega hrustanca

Z gnojenjem in razpadom kopitnega hrustanca združeno vnetje nad petnim in stranskim svitkom (krono) imenujemo pijavko kopitnega hrustanca. Vsa z gnojenjem združena vnetja v zadnjem delu kopita dajejo povod za razvoj pijavke kopitnega hrustanca, zlasti tedaj, če se zamudi ali zanemari njih ozdravljenje, kakor n. pr. gnojenje otiske v petnem oddelku, stenine razpoke, zakovanje, podplatni vbodi in poškodbe svitka. Pijavko kopitnega hrustanca

lahko spoznamo. Izpočetka mehko in beleče, pozneje trdo, nebolečo oteklino svitka in pete vidimo že pri površnem ogledovanju kopita. Pri natančnejši preiskavi opazimo eno ali več odprtih, iz katerih se cedi v manjši množini gnoj ali sokrvica, če pritisnemo na otekli svitek. Potek bolezni je dolgotrajen, ker se prodori gnoja ob svitku ponavljajo in prestavljajo. Ozdravlja se z zdravljenjem ali operacijo, oboje pa je stvar živinozdravnika.

Poškodbe na kopitu

Dve poškodbi kopita, ki hitro ozdravita, če ju pričnemo lečiti takoj, ko ju zapazimo, sta zakovanje in podplatni obod. Vzrokov, da konja zakujemo, je več: rožena stena, ki obdaja kopito, je tenka, žebelj se je zaril v njo preveč na notranji strani, žebelj ali podkev sta bila neprikladne oblike, konj med kovanjem ni miroval in slednjič, kovač je bil nepreviden. Zakovanje na splošno ni tako nevarno, kakor bi mislili. Dostikrat žebelj samo pritisne na notranji žilnati del, lahko ga tudi rani. Redki so primeri, da se zapiči v kopitno kost. Konj občepa že na podkvališču ali pa šele kasneje. Kopito se na zakovanem mestu segreje. Če preiščemo kopito s preiskovalnimi kleščami ali udarimo na žebelj, ki je zakovanje povzročil, odmakne konj nogo, ker začuti bolečino. Ko žebelj izderemo, čutimo, da je toplejši od drugih, krvav, včasih celo povlečen z gnojem. Dostikrat se pcedi za izdrtim žebljem sokrvica ali gnoj.

Podplatni vbodi se razlikujejo od zakovanja v toliko, da se rani notranji žilnati del kopita skozi podplat, če stopi

konj na kak oster predmet. Med tekom ali hojo se konj nenadoma ustavi in dvigne nogo. Na podplatu, ki ga moramo takoj pregledati, najdemo kak žebelj ali kak drug oster predmet, ki se je vanj zapičil. Rana prične krvaveti, kar je znamenje, da je zapičeni predmet predril roženo plast podplata in poškodoval notranje z žilami in žilici prepletene dele. Konj se vbode večkrat v zadnji nogo, kakor v sprednjo in sicer navadno v bližini strele, kjer je rog mehkejši. Glede zdravljenja poudarjamo, da je od prve pomoči navažno vse odvisno. In ravno tedaj se naredi največ napak. Mrzli ovitki v vsakem primeru pospešujejo zdravljenje, ker mehčajo in hladijo od vnetja razgrati rog. Zelo priporočljive so kopeli poprej osnaženega kopita v kakšni razkuževalni tekočini. Če bolečine ne pojenjajo v 3 ali 4 dneh ali se še celo povečajo, moramo luknjo primerno razširiti in poglobiti, da se gnoj lahko odteka. Nato rano temeljito razkužimo in obvežemo. Če je kopito podkovano, pritrdimo obvezo s križem položenimi deščicami, ki jih zataknejo med podkev in kopito,

ali pa se kopito podkuje s pokrito podkvijo, katere pokrov drži obvezo na rani. Težki primeri, zlasti tedaj, če gleda načina poškodbe nismo na jasnem, zahtevajo vsekakor živinozdravniško pomoč.

Poškodbe svitka

Nadkopitni nastop (Kronentritt) je zelo pogosti pojav, zlasti po zimi. Po-

škodbe lahko ugotovimo, težje presodimo, ali je poškodba manj ali bolj nevarna. Radi bližine kopitnega sklepa so poškodbe nad sprednjo steno in nad prehodom stranske stene v petno steno najbolj nevarne. Zdravljenje se ravna po razsežnosti poškodbe. Pri površnih poškodbah zadostuje, da ostrizemo raztrgano kožo, rano razkužimo in obvežemo. Če sta pa žilnati svitek ali rožena stena v celoti pretrgana, je potrebna mala operacija in posebno skrbna obveza, kar je najbolje, da prepustimo strokovnjaku.

Kopitni rak

je zelo kožljiva bolezen in obstoji v tem, da se žilnata strela in žilnati podplat prične bohotno razraščati in napravlja bradavičaste izraske, katerih površna plast razpada in se pretvarja v mehko, mazasto in smrdečo, sivorumenkasto prevlaklo, ki pokriva oboleli del kopita. Če je obolela samo ena noga, če je konj

miren, mlad in drugače zdrav, so izgledi za ozdravitev dosti povoljni. Kakor hitro pa oboli več nog, tedaj je bolezen vedno že razširjena in če je še poleg tega tudi konj star, je uspešen izid zdravljenja dvomljiv. Zdravljenje kopitnega raka pa je naloga živinozdravnika, zlasti ker je največ uspeha pričakovati po poti operacije.

Strelna gniloba

(Strahlfaule) je zelo pogosta kopitna bolezen. Konji s slabim rogom in stisnjanim kopitom so tej bolezni posebno podvrženi. Kot zunanji vplivi pa pridejo v poštev: nesnaga, nezadostno gibanje na prostem, površno porezovanje strele, s katerim se ne odstrani vsega prhljivega roga. V majhnih razpokah in špranjah strele se zbira mokrta in druga nesnaga, ki začne najprej sama gniti, pozneje se pa razširi tudi na zdravi rog strele. Navadno zapazimo najprej v srednji strelni jameci smrdečo, mazasto tekočino temnosive barve. Rog je razpokan ali cunjasto raztrgan. Gniloba se širi in izpodkopava roženo plast. Strela postaja vedno manjša, kopito pa ožje, kar pospešuje nastanek stisnjanih kopit in razvoj kopitnega raka. Ozdravljenje strelne gnilobe

prične najprej s temeljitim snaženjem razpadle strele. Celo kopito operemo s toplo lizolovo ali kreolinovo raztopino, ves ločeni rog do tja, kjer kaže trdno zvezo v celoti, porežemo oziroma postrižemo. Tako osnaženo strela pomagamo vsak dan z 10% raztopino modre ali zelene galice, ali pa zatlačimo strelne jamece s predvignimi svalki, namočenimi v imenovani tekočini ali pa v lesnem katranu. Dobro učinkuje tudi zapraševanje osnaženih in opranih špranj z mešanico enakih delov žganega galuna in modre galice. Konja, ki ima razširjeno strelno gnilobo, podkujemo s pokrito podkvijo. Da mora stati konj kolikor mogoče na suhem, in da potem, ko je strelina gniloba ozdravljena, skrbimo za snago kopita, je samo ob sebi umljivo.

Drobljiv in prhljiv rog

Če smo zanemarjali nego kopit, se tudi ne smemo čuditi, če se rog med zabijanjem žebeljev kar drobi in da pri tem odpadajo večji kosci stene. Vse, kar rog razsušuje, pospešuje njegovo drobljivost. V tem pogledu je tudi pranje kopit, ne da bi se kopito takoj nato namazalo, škodljivo, ker vlaga iz namazanega kopita prehitro izhlapi. Po drugi strani pa tudi nima smisla mazati neosnaženo kopito, ker se nabere na ta način na rogu trda skorja, obstoječa iz nesnage in masti, ki ovira dostop potrebne vlage od zunaj do kopita. Tudi

kopita konj, ki stoje vedno v hlevu, postanejo kaj rada krhka, ker je v tem primeru krvni obtok oviran in ne prihaja v kopito po krvi dovolj redilnih snovi. Močvirnati pašniki in zanemarjeni hlevi, v katerih stoje konji v gnojnicah ali gnili stelji, razmehčavajo kopita, posebno ploščnata, in povzročajo prhljiv rog. Stena kopita se zlasti na nosilnem robu upogiba in šibi ali celo drobi. Tudi v tem primeru so mazila, katerim primešamo voska ali smole, zelo na mestu. Vazeline ali celo petroleja pa nikar ne uporabljajmo. (Konec.)

Zaslišal je nagle, težke korake. Nekdo je tekkel z vrha, ne po stezi, ampak na celo po kamenju in nizki travi med grmovjem. Bil je možki, ki je z vso snto drvel navzdol. Čedermac ga je videl v daljavi dvajsetih korakov. Koraki so odmevali še nekaj trenutkov, nato je vse utihnilo, le sneg je šuštel.

Kdo? Izvršilo se je prenaglo, prenenadno, da bi ga bil mogel spoznati. Le obris postave mu je ostal pred očmi. Vanc Rakar? Kaj dela tu? Zastrmel je v neko misel, ta jo je odgnal z zgibom glave... Šel je dalje.

Kmalu po Čedermacem odhodu je prišel v Vrsnik don Jeremija. To je bilo nenavadno, zakaj ob nedeljah ni rad odhajal od doma, posebno ne ob takem vremenu. Neka ženska iz Sušja je bila v Vrsniku pri maši in je prinesla v kaplanijo svežo novico o Čedermacem pridi. Don Jeremija se je zavzel in zamislil. Čedermac je pogosto storil prav

tisto, česar bi človek najmanj pričakoval. Saj je prav, nič ne reče, poizkusil je razumeti, a je bil nagnjen k opreznosti, ni ljubil nepreudarne prenašnjivosti. Ko je še izvedel o Čedermacem slabosti, ga je obšla živa skrb za prijatelja; takoj se je odpravil na pot.

Hodil je naglo, kljub hladu mu je bilo vroče v telo. Dospel je v kapičarstvo, glasno zaropotal v veži, a mu na »dober dan«
ni odgovoril, ne se oglašil na trkanje na vrata izbe. Odprl je, v izbi nikogar, v kuhinji nikogar — kaj pa je to? »Don Martin!«
je zaklical. Nič! Hiša je bila tiha, mrtva. Odprl je na dvorišče, se ozrl po vrtu. Pa kaj bi delal v vrtu ob takem vremenu? Znova je stopil na prag in se ozrl okrog; tedaj je prišla Katina. Videla ga je iti skozi vas, hitela je domov, ako bo treba kaj postreči.

»Kje pa si bila?«

»V vasi. V vas sem pogledala.«

»Prav. Kje pa so gospod? Kje je Martin?«

»Saj je doma. Ali ga ni doma?«

»Nikjer. Ne v izbi ne v kuhinji. Kličem, trkam — pa nič!«

Katina ga je zrla prepadena, z napol odprtimi usti.

»Gotovo je legel, se je spomnila.«
»V spalnici je. Morda je zaspal.«

In stekla je skozi vežo in po stopnicah, a se je vrnila že čez nekaj trenutkov, z začudenjem, skoraj z grozo v očeh.

»Saj ga ni,«
je dahnila. »To je pa čudno.«
In je naglo odprla izbo. »Klobuka ni ne palice. Odšel je. V cerkev ni šel. V cerkev bi ne vzel palice s seboj.«

Katina in don Jeremija sta stala in strmela drug v drugega. Kje je gospod? Kam je šel? Če bi bil šel skozi vas, bi ga Katina videla, ali pa bi ga srečal don Jeremija.

»Ali se je čutil slabega?«

»Med mašo se mu je zavrtilo,«
je povedala Katina. »Sinoči pa je bil tako zdrav, tako dobre volje... tako dobre volje...«

Morandini je stopil pred hišo. Oziral se je skozi padajoči sneg, ki mu je suho šumel okoli ušes. Odšel je proti cerkvi in se takoj vrnil. Zopet je obstal pred latnikom in se zamišljen ozrl po dekletu, ki je prepadeno stalo na pragu.

»Poglej v vas!«
ji je rekel. »Vprašaj, ali ga je kdo videl!«

Katina se je podvizala v vas, don Jeremija pa je odšel po stezi nad vasjo in napeto gledal v tla. Sled Čedermacem stopinj je bil že po večjem zabrisan, le tu pa tam so se poznale za rahel dih.

Leva noga, desna noga, palica. Ali se moti? Kaj bi počenjal v metežu na pustoti? Zdelo se mu je bedasto. V vas je odšel po kakem opravku. Bog ve, kaj mu je padlo v glavo.

Že se je hotel vrniti, a je vendar šel dalje. Obstal je na ovinku, kjer steza v ostrem ovinku zavije v hrib. Sneg je bil že rahlo pokrtil skale, travo in tenke vejice grmovja. Mogočni kostanji so kot zaprašeni stali v daljavi. Snežilo je dalje, brez prestanka, vseokrog sama belina. Tu so bile Čedermacove stopinje že docela zabrisane, nikjer več kakega sledu.

Minuta, dve minuti, ko se don Jeremija ni mogel odločiti, ali naj se vrne ali naj gre dalje, tedaj je zaslišal z vrha korake. Zdeli so se negotovi koraki pijanca, ki ga nekaj žene v beg. Že je po obrisih spoznal Čedermaca, ki je opiraje se na palico tekkel navzdol. Spodrsnilo mu je, da je padel, a je bil v naslednjem trenutku že zopet na nogah. Znova se mu je spotaknilo, tedaj je priletel donu Jeremiji v roke.

Začudil se je, a ne tako zelo, kot bi se bil začudil druge krati. Kazno je bilo, da ga vsega prevzema nekaj drugega in ga polni s strahom in grozo. Bil je ves od snega, pomazan na kolenu, desnica mu je bila okrvavljena, tudi na suknji mu je lepel madež krvi. (Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter; odgovorni urednik: Franc Ogrš, oba Celovec, Salmstraße 6, uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 31. Dopisi se naj pošljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1, Postschließfach 272. Tiska: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.